

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 8 maal per jaar. Zevende jaargang nr. 7, november 2019

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werken mee aan dit
nummer: Bart Caulier,
Amy Roosens, Willy De
Smedt, Marc Muylaert,
Ronny Geeroms, Geert
Demesmaecker, Jan De
Mont, Patrick Pasmans,
Yves Van Schepdael, Jul-
sodottir, Norbert Verbestel,
Fotografenvereniging
Roosdaal.

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Bankrelatie:
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt vanaf 2020 in februari, april, juni, au-
gustus, september en december in digitale versie en
op aanvraag in gedrukte versie. De digitale nummers
zijn gratis. Wie een gedrukte versie wil, kan zich in de-
cember 2019 abonneren voor de volgende jaargang
door € 25- te storten op BE97 8601 1557 2549.

**In de loop van het jaar worden geen nieuwe ge-
drukte abonnementen genoteerd.**

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil be-
zorgen, is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleve-
ren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 0473 11 25 00

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	Om te beginnen
Blz. 3	Herdenking
Blz. 4	Terugblik
Blz. 5	Rausa in actie
Blz. 6	Julsdottir, wie?
Blz. 9	Toor va Klèrkes
Blz. 14	(niet zo) Vers van de pers
Blz. 16	Klap van hier
Blz. 18	Scapulier

Op de voorpagina: 'Linde leest de Dikke', foto WE

Op de laatste pagina: 'Herfst in de Diepestraat', foto van
Norbert Verbestel (FVR)

Opgroeien in de Westhoek, waar ooit de loopgraven en slagvelden van WOI waren, dat is ook 'curieus' zijn naar het waarom van die honderden overal verspreid liggende grote én kleine militaire begraafplaatsen.

Ik kwam er toen al graag, op de laatste rustplaats van die duizenden gesneuvelde soldaten. Ze ademt rust én geschiedenis, zo'n plek.

Vaak waren we te vinden op Dozinghem Military Cemetery, haast idyllisch verborgen achterin de Vleterse bossen. In mijn herinnering lagen de grasvelden er immer frisgroen, biljartvlak en kort gemaaid bij. We struinden doorheen de piekfijn onderhouden rijen met witte grafzerken, en verbaasden ons over de héél jeugdige leeftijd van de jongste gesneuvelden. Of stelden wat onwennig vast dat er hier – verenigd in de dood – ook Duitsers begraven lagen. Op zondagnamiddag speelden we er regelmatig met de jeugdbeweging. Achteraf vroeg ik me wel eens af: waren we nu niet te respectloos? Toch niet, we vereerden die dappere mannen met ons bezoekje, zéér goed beseffend dat het zwaarste offer dat zij brachten, ons vele decennia later mede zo'n onbekommerde jeugdigen bezorgde.

Ik kom er nu ook graag, op het oude kerkhof van Pamel. Zo'n plek ademt rust én geschiedenis uit. Meestal wandel ik er binnen langs de noordzijde, via het kiezelpad langsheen de oude pastorie. Steevast eerst een korte groet aan Z.E.H. Henricus Petrus Van Eynd-

hoven (de pastoor die voor de bouw van de nieuwe kerk in Pamel zorgde). Zijn bewaard gebleven opstaande zerksteen prijkt tegen de muur met de blinde gotische kerkvensters. Van daaruit gaat het naar de zeer herkenbare grafmonumenten van de (voor Roosdaal al even belangrijke) familie Borginon. Via het centrale gangpad in rode kiezel, steven ik daarna af op het solide kruis in blauwe hardsteen. Ernaast de houten bank, onder die statige beuk, uitnodigend tot een moment van reflectie en mijmering. Nog een paar stappen verder biedt een fraaie kronkel in de kerkhofmuur, daar waar de Dikke begraven werd, een riante blik op de Dendervallei.

U begrijpt het: ik kom er graag, op die plek; ze ademt rust én geschiedenis.

En net hier brengt 'Reveil' op 1 november, met een intiem herdenkingsmoment voor alle overleden inwoners, een eerbetoon aan de wortels van onze gemeente. Voor het eerst in Roosdaal.

Leg deze nieuwste Rausa-editie straks dus even aan de kant en kom even langs rond 17 uur! Breng een lichtje mee en draag bij aan een warm, ingetogen samenzijn. Daarna kan u thuis bij een dampende kop koffie, of een hete tas chocolademelk, dit zevende en alweer voorlaatste Rausa-nummer van dit jaar verder verkennen. Veel leesplezier!

Bart Caulier

Na het uitbrengen van ons themanummer rond de **Open Monumentendag** (8 september) regende het positieve reacties. Vooral Jan De Mont zal de pluimen die hij kreeg niet meer op één hoed kunnen steken. Zijn prachtige collages van foto's van Roosdaalse landschappen waarin hij Bruegelse figuren introduceerde, werden ook door de Erfgoeddienst van de Provincie Vlaams-Brabant de hemel in geprezen. De bezoekers van de tentoonstelling in onze erfgoedkelder liepen 'voor een wijle' rond in de zestiende eeuw tussen Dender en Lombeek.

4 oktober: de ezels van Bruegel

De magistrale theaterproductie die in 2016 in onze erfkelder werd opgestart, is uitgegroeid tot een overweldigend spektakel dat meer dan 2000 toeschouwers in de ban heeft gehouden. Ook 'ons eigenste' Koets-huis liep er storm voor. Op enkele dagen tijd waren de reservaties volgeboekt.

De werkgroep Kattem blijft verbazen. Op 21 september genoot het vrolijke gehucht van een feestelijke, authentieke **Vlaamse Kermis**. Het organisatietalent van deze enthousiaste groep is verbluffend. De manier waarop hier erfgoed, integratie en pretentieloos plezier werden gecombineerd, was hartverwarmend.

Het is intussen al acht jaar geleden dat we met enkele moedige erfgoedliefhebbers Rausa hebben opgestart. Wij konden toen niet vermoeden dat we op zo'n korte tijd zoveel boeiende activiteiten zouden kunnen opzetten en zoveel honderden bladzijden interessante literatuur zouden kunnen publiceren. Daarvoor konden we rekenen op een groep fantastische medewerkers uit alle gedingen van onze Roosdaalse dorpen. Het is nogal logisch dat daar wel eens iemand om een of andere reden afscheid moet nemen. Gelukkig dienden zich steeds weer gemotiveerde mensen aan om de erfgoedtrein op de sporen te houden.

Ondanks de goede verstandhouding en de opperbste sfeer in onze groep, moeten we af en toe vaststellen dat er soms wat veel hooi op de vork moet worden genomen. Zo kruipt er ontzettend veel energie in het maken van dit tijdschrift. Daar komt nog bij dat wij onze 'niet gecomputeriseerde' lezers hun gedrukte versie willen blijven aanbieden, zowaar een dure aangelegenheid. Daarom werd besloten om vanaf jaargang 2020 het aantal nummers van acht naar zes terug te brengen. Dringende boodschappen i.v.m. op stapel staande activiteiten zullen dan via een gewone e-mail worden verspreid. Wij danken onze lezers voor het begrip.

Rausa komt vanaf 2020 dus uit in februari, april, juni, augustus, september en december. Wie een gedrukt exemplaar wil ontvangen, kan tussen 1 december 2019 en 15 januari 2020 intekenen door € 25- te storten op rek.nr. BE97 8601 1557 2549 van Rausa, met vermelding 'abonnement 2020 + adres'.

Herinnering op de valreep:

**Vrijdag 1 november,
17 tot 18 uur,
oud kerkhof Pamel**

Ingetogen muziek, poëzie en lokale levensverhalen. Zo is een Reveilmoment een eerbetoon aan de wortels van elke gemeente, met het diepste respect voor elke overtuiging.

Omdat Erfgoed Rausa op 14 november de feestelijke voorstelling van het unieke beeldverhaal over de **Dikke van Pamel** organiseert, is onze onfortuinlijke dorpsgenoot ook de rode draad in deze Rausa-editie. Wie zich het meesterwerk nog wil aanschaffen aan de voordeelprijs, moet zich wel reppen! Na 14 november kost het €25- Wie zich haast kan het boek nog aanschaffen aan € 20-. Neem nog gauw contact op met ons: rausa@skynet.be.

En er valt nog meer erfgoed te beleven!

-op 8,9 en 10 november speelt **Tejauter Kerrekot** de knettergekke komedie 'De Krak' die bulkt van verwijzingen naar ons erfgoed.

-op 15 en 16 november doet Rausa zijn duit in het zakje op de **tentoonstelling** in het WZC-OLV in Pamel.

-ook tijdens het **Orgelconcert** van 30 november in de kerk van O.L.V.-Lombeek leveren wij een verrassende erfgoedbijdrage.

Julsdottir, wie?

De Dikke van Pamel. Een naam die menig mens bekend in de oren klinkt. Maar vaak blijft het ook enkel bij de naam. Zo was het ook voor Julsdottir, de tekenares van het – voor de Rausa-lezer intussen welgekende – beeldverhaal over de Dikke van Pamel.

Julsdottir, oorspronkelijk van het 'verre' West-Vlaanderen, woont intussen in Aalst, na een tussenstop te hebben gemaakt in Brussel. Het verhaal van *den Dikke* was haar niet bekend toen Francis Badts haar aansprak om de tekeningen voor het boek te maken.

"Francis en Walter (Evenepoel, scenarist van het boek) hebben me kort de geschiedenis van Victor De Klerck, alias de Dikke van Pamel, geschetst. Ik heb voorgesteld om een proefbladzijde te tekenen. Beiden waren meteen akkoord over de stijl. Ik heb gekozen voor een traditionele, nostalgische stijl zodat de mensen van Pamel zich hierin volledig konden vinden. Walter heeft me daarop uitgenodigd in Pamel zelf en we hebben een hele rit gemaakt om me alle mooie plekjes van het dorp te laten zien. Zodoende heb ik een eerste 'bad' gekregen in de rijke geschiedenis van het Pamel van toen."

Julsdottir is nadien nog vaak naar Pamel gekomen om de kleur van bepaalde gebouwen te ontdekken en om ze ook eens van een andere kant te kunnen bekijken. Ook het standbeeld van de Dikke van Pamel (van de hand van Patrick Van Craenenbroeck, 2001) is Julsdottir meermaals komen bewonderen om te schetsen. Voor de geschiedenis van het verhaal heeft ze zich zowel gedocumenteerd met boeken uit de bibliotheek als wetenschappelijk advies gevraagd aan Prof. Dr. Stefaan Top. Julsdottir, Francis en Walter wilden sommige zaken ook geschiedkundig plaatsen, zoals het Brabantse trekpaard, de eerste spoorweg in Pamel of het begin van de fotografie.

Het is een werk van lange adem geworden en dat zie je ook duidelijk aan de uitwerking van het beeldverhaal. Alles is zo gedetailleerd, de tijdsgeest zo accuraat in beeld gebracht, dat je bijna terug in de tijd gekata-pulteerd wordt terwijl je leest.

Julsdottir vertelde me dat ze aan één kader makkelijk twee dagen werk had, afhankelijk van de moeilijkheidsgraad van het beeld. En dat heeft een mooi resultaat opgeleverd. Julsdottir wil ook heel graag Die Keure bedanken, de drukkerij van het boek. Ze vond het een heel aangename en professionele samenwerking.

Druk overleg in de drukkerij

"Wat ik vond van het verhaal van de Dikke van Pamel? Best wel een zelig verhaal. Het was zo'n vrolijke man die een heel zwaar leven heeft gehad. Dat hebben Walter en ik in het boek ook naar voor willen brengen. Een mengeling van het vrolijke en het tragische vond ik ook het meest realistisch."

Het gros van de passages begint vrolijk, om het boek toch wat luchtig te maken, en eindigt met een confrontatie, wanneer den Dikke eenzaam in het donker zit. Er waren een heleboel passages uit het leven van de Dikke van Pamel die overgeleverd zijn. Walter en ik hebben dan moeten uitzoeken welke passages we wilden vertellen en op welke manier. ”

“Het samenbrengen van beeld en tekst was wat puzzelen,” vertelde Julsdottir me. Ze moesten kijken naar wat er juist in de verf moest gezet worden. Als je een beeld wilde krijgen van het Pamel van toen (bijvoorbeeld over de hopteelt), dan moest het personage klein getekend worden in de achtergrond, maar mocht er ook niet te veel tekst in de kader staan. “Gelukkig kwamen Walter en ik daarin heel goed overeen,” zei Julsdottir. Het was voor haar ook belangrijk om niet alleen het verhaal van *de Dikke* te vertellen maar ook om het erfgoed van Pamel in de verf te zetten. “Ik wilde voor de *Pamelaars* herkenningspunten in het boek verwerken.”

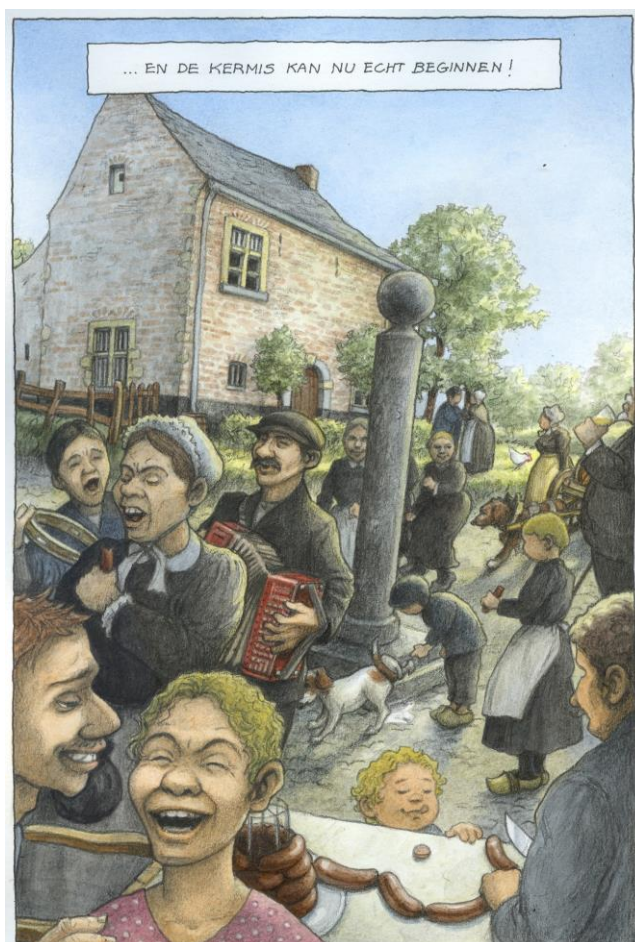

Er zijn bijvoorbeeld gebouwen die nu verdwenen zijn, die Julsdottir terug kleur en vorm wilde geven. Net zoals ze bij de Dikke van Pamel zelf ook heeft gedaan.

Niemand heeft hem ooit kunnen fotograferen, dus Julsdottir moest afgaan op de verhalen en haar eigen fantasie om hem een gezicht te geven.

Niet enkel de Dikke heeft Julsdottir een gezicht gegeven. Ook Francis Badts en Walter Evenepoel zitten ergens verstopt in het verhaal. “Bij de passage van de feesten heb ik Francis in het café getekend, weliswaar met een klein snorretje op zijn bovenlip. Iedereen had toen zo’n snorretje of baard. Naast Francis heb ik iemand getekend die verre familie is van Victor de Clerck, of de Dikke van Pamel. Walter is de zanger op de kermis. Hij heeft me overigens ook zelf de smartlappen gegeven.”

Ik vind ze persoonlijk verbluffend nagetekend. Als twee druppels water.

Toen ik haar vroeg waar ze het meest trots op was van het hele project, moet ze toch toegeven dat ze de passage met de processie het mooist vindt. Het begint heel luchtig met een kat die zich wast en dan opschrikt van het lawaai van de processie.

Die wordt geleidelijk aan in beeld gebracht en gaat dan zo over naar het feest en de spelen. De hele sfeer vindt Julsdottir daar goed in beeld gebracht.

Al een heel artikel lang ben ik over Julsdottir aan het schrijven, maar wie is ze eigenlijk? Haar echte naam is Kathleen Gouwy (prijmer!).

De tekenares van het boek is een introverte dame. Ze heeft niet graag de spotlights op zich. Daarom heeft ze ook voor een pseudoniem gekozen in plaats van haar echte naam. Julsdottir is IJslands voor "dochter van Jules". Ze heeft dit boek dan ook opgedragen aan haar vader, van wie ze haar zin en plezier in tekenen heeft geërfd.

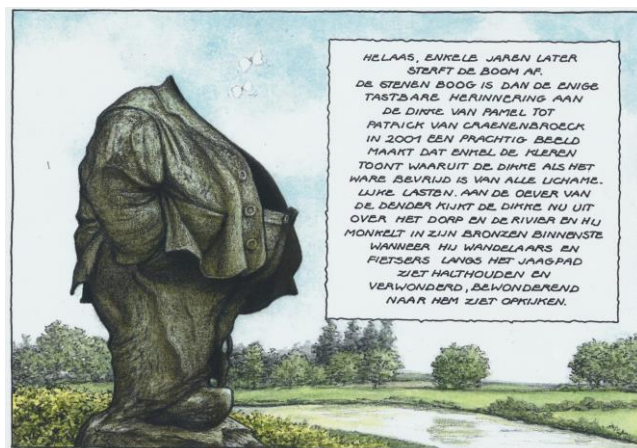
Ze is terecht trots op het resultaat en komt dan ook met heel veel plezier naar de officiële voorstelling van het boek op 14 november in GC Het Koetshuis.

Om af te sluiten stelde ik haar de vraag wat zij aan de Dikke van Pamel zou zeggen als hij nu voor haar zou staan.

"Ik zou hem zeggen dat hij zich niets van de mensen moet aantrekken maar dat is natuurlijk niet zo simpel. Dat ik hem begrijp en dat hij er zeker niet alleen voor staat. Maar ik zou vooral zeggen dat het binnenste telt en dat er altijd mensen zijn die daar wel doorheen kijken. Dit is trouwens ook gebeuren in het verhaal."

En met deze mooie noot eindigde ons interview. Bedankt, Julsdottir, voor het aangename gesprek en de prachtige tekeningen over de Dikke van Pamel.

Amy Roosens

Bij het verschijnen van dit blad, waren er nog enkele plaatsen vrij in de schouwburg. Wil je de feestelijke voorstelling van het boek ook nog beleven op 14 november, dan moet je echt vandaag nog je plaats reserveren op info@koetshuisroosdaal.be.

Ben je toch te laat, dan kun je deze schitterende publicatie nog aanschaffen op de Stripbeurs van de Gooikse Heemkundige Kring op zondag 17 november in de Cultuurschuur van GC De Cam, Dorpsstraat Gooik

In de geesten van de oudere Pamelaars leeft de herinnering aan 'den Dikken', meestal dankzij de mondelinge overleveringen van grootouders en ouders of door wat hen mondjesmaat in de dorpscholen werd ingelepeld, nog levendig voort. Hoeft het gezegd dat vele vertellingen en volksverhalen over den Dikken gebaseerd waren op pure verzinselen of op verhalen van iemand die het gehoord had van iemand die het zeker wist van iemand die er vermoedelijk bij was geweest? De ware toedracht is veel minder spectaculair en soms zelfs inriest.

Den Dikken gaf zijn oerschreeuw op vrijdagmorgen 14 juni 1848 in de voorkamer van een bescheiden boerendoening in de Kerkhofstraat in Pamel, letterlijk onder de schaduw van de kerktoren.

De bevalling die twee dagen had aangesleept, had veel gevergd van zijn moeder, Joanna Maria De Smedt, nazate van de struik De Smedt die haar wortels heeft in de regio Meerbeke-Denderwindeke. De boreling zag er heel normaal uit en werd door de vroedvrouw 'een kloeke kadee' genoemd. Wat niet zo verwonderlijk is voor een kind van méér dan zes kilo met een lengte van een dikke halve meter. Bij zijn doopsel door pastoor Adriaan Van Mollem, kreeg hij de naam van zijn broertje Victorius, die een jaar eerder, pas vier jaar oud geworden op de eerste dag van de oogstmaand, was overleden ten gevolge van tyfus.

Zijn vader, wiens voorouders uit het Land van Rotselaar kwamen, was een kleine keuterboer met nauwelijks genoeg – veelal gepacht - land om te bewerken en om zijn gezin te kunnen onderhouden. Het eeuwenoude adagium dat '5 procent van de bevolking 95 procent van alle kapitaal bezit', gold toen ook al.

Zoals in bijna heel Vlaanderen hadden ook in Pamel de keuterboeren, soms smalend 'pachterkes' genoemd, het niet breed. Wie een melkkoe bezat was rijk, want deze kon in de lente de ploeg en in de zomer de oogstkar trekken. Zo niet was het met spade en kruiwagen te doen. Of, zoals men in Pamel zegde 'met armenvet'. Kort samengevat, hard labeur, dag in dag uit, voor klein en groot, om te kunnen overleven.

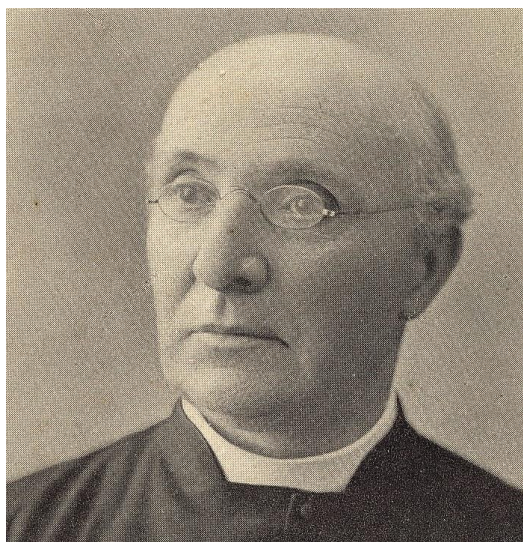
In het geboortjaar van den Dikken telde het uitgestrekte Pamel 2.942 inwoners. Een paar honderd ervan woonden in de onmiddellijke omgeving van de kerk. De Kerkhofstraat, nu een doodlopende straat waar men op het middaguur gerust ongezien zijn broek kan afsteken, was toen de aorta van de Pamelse samenleving.

In 1858, tien jaar later, was het inwonersaantal geslonken tot 2.557. Moeder Natuur was in de voorbije decade niet echt vrijgevig of goedgunstig geweest. Mislukte aardappel- en graanoogsten ten gevolge van slechte zomers en barre winters leidden tot ondervoeding van de armen en wie ondervoeding zegt, weet dat in die tijd tyfus en cholera een onvermijdbaar verwoestend effect hadden.

In 1880 bedroeg de gemiddelde leeftijd van de mannen 51 jaar en deze van de vrouwen 42 jaar. Gezinnen telden gemiddeld acht kinderen waarbij er gemiddeld twee de leeftijd van eenentwintig jaar bereikten. Vele mannen huwden (minstens) twee keer omdat hun vrouwen dikwijls stierven in of na een kraambed. De hygiënische omstandigheden waren immers abominabel en de meeste gemeenten hadden zelfs nog geen eigen dokter. Moet ik nog meer zeggen om te rappelleren aan 'de goede oude tijd'?

Dit was dus de tijd waarin den Dikken opgroeiende als kool, waarbij hij er wonderwel in slaagde al de kinderziekten en andere mankementen of besmettingen te ontlopen. Een overlever dus. Maar hij was dan ook enig kind. Zijn broertje en zusje, die hij nooit had gekend, waren in 1847 als kleuters gestorven, slachtoffertjes van de toen alom verspreide tyfusepidemie. En moeder en vader spaarden eten uit hun mond om het hun oogappel aan niets te laten ontbreken.

Wij zijn hier wat dat betreft goed gedocumenteerd want pastoor Van Eyndhoven heeft het dorpsleven in de tweede helft van de 19de eeuw goed beschreven en gedocumenteerd. In zijn memoires beschreef hij details over het leven van den Dikken die wij anders nooit zouden hebben geweten.

Hendrik Van Eyndhoven, de merkwaardige zielenherder ten tijde van 'de Dikke'

Een tweede betrouwbare bron is Franciscus Barbé. Sis was getrouwd met Maria Anthoons, een achternicht van den Dikken. Zij waren in 1883, na het schielijk overlijden van vader De Klerck (*) op vraag van de familie bij den Dikken gaan inwonen om hem 'zijn oppas te geven'. Ook Sis is een bekende dorpsfiguur; hij introduceerde indertijd de eerste (houten) fiets in Pamel en was bovenal een creatieve uitvinder. Een van zijn achterkleinzonen, Rik, baat nu nog de bromfietsenwinkel en het tankstation uit, net op de bovenkant van de samenloop van de Oude en Nieuwe Kaaistraat.

Zo vermeldden deze betrouwbare bronnen dat de eerste levensjaren van onze Victor De Klerck in het geheel niet lieten vermoeden dat hij zo zwaarlijvig zou worden.

Maar vanaf 'zijn vierde of vijfde jaar begon zijn lichaam zo in omvang toe te nemen dat hij, acht jaar oud, niet meer op een gewone schoolbank kon zitten. In de gemeenteschool op Ledeberg gaf de meester hem dan ook een 'ruimere plaats'.

Op zijn elfde verjaardag zou hij al honderd en twaalf kilo hebben gewogen. Dit moeten we met een dikke korrel zout nemen. In volksoverleveringen zijn overdrijvingen immers legio. In elk geval, stel dat dat zo was, zullen velen hem toen wel al 'den Dikken' hebben genoemd. Na zijn schooltijd hielp hij, zoals toentertijd gebruikelijk, op de pachterij van zijn ouders.

In het jaar dat hij negentien jaar oud werd, verscheen de veldwachter ten huize van de familie De Klerck. Den Dikken werd opgeroepen naar de kazerne van Etterbeek in Brussel om er medisch onderzocht te worden, de 'keuring', en om desgevallend te loten voor zijn legerdienst. Het moet werkelijk een donderslag bij heldere hemel zijn geweest voor de overbeschermden Victor De Klerck. Hij woog toen al 203 kilo en mat 1,93 meter. Een reus naar de normen van die tijd!

Naar men zegt, zou hij samen met de toenmalige gemeentesecretaris de verre reis naar Brussel hebben ondernomen en naar het schijnt zou hij via in het toenmalig Groendreefstation, in de volksmond, 'den Allée Verte', toch in Etterbeek zijn geraakt waar hij veel bekijks had - zijn faam was hem voorgedaan - maar waar hij uiteindelijk werd afgekeurd.

Of de brief die de toenmalige burgemeester van Pamel, Petrus Josephus Baveghems, vooraf had geschreven aan de toenmalige minister van defensie, Auguste Goethals, hierin heeft meegespeeld, zullen we wel nooit te weten komen.

Jaren nadien schreef pastoor Van Eyndhoven dat den Dikken tot zijn vijfentwintig jaar een fris en gezond voorkomen had. Hij beschreef hem als: *"Groot, zwaar en struis, maar zo wel gebouwd dat men zich niet zelden met verwondering afvroeg, waar bij hem al dat gewicht verborgen was. Op kermissen en bij andere feestelijkheden gedroeg hij zich als een gezellige jongeling, die zich gaarne vermaakte in vergaderingen zijner dorpsgenoten, altijd gekleed in een blauwe lijnwaden kiel"*.

Ook Sis Barbé beschreef den Dikken *"Recht als een eik, met blozend gezicht, blauwe ogen en een Sinterklaasbaard". Maar hoe ouder hij werd 'hoe meer de handenarbeid hem al meer en meer begon te bezwaren en weldra werd het hem helemaal onmogelijk nog boerenwerk te verrichten"*.

Was zijn zwaarlijvigheid erfelijk of het gevolg van een ziekelijke aandoening? Niemand die het wist. Wat zeker heeft meegespeeld was zijn quasi onverzadigbare eetlust, de massa zoetigheden die hij verorberde en de vele pinten bier die hij achterover sloeg.

Over zijn gewicht deden de zotste dingen de ronde. Schattingen varieerden tussen de 300 en de 350 kilo. Vooral de dagbladen de 'Gazette van Gent' en de 'Denderbode' molken dit item uit. Ook op dit punt dus niets nieuws onder de zon. Maar volgens pastoor Van Eyndhoven woog hij ongeveer 300 kg en was zijn buikomtrek 2 m. Sis Barbé schatte zijn gewicht op 325 kg.

Feit is, en deze anekdote leidt een hardnekkig leven bij de nazaten van Sis, dat deze ooit den Dikken in een tilbury naar het station van Okegem had gebracht en dat hij van deze gelegenheid stiekem gebruik had gemaakt om aan te merken hoever het rijtuig door de vering was gezakt. Later zou Sis de proef op de som hebben genomen en diezelfde tilbury met kasseistenen hebben gevuld tot het doorgezakte rijtuig weer aan het merkteken was geraakt. En hiervoor zou hij 325 kg kasseistenen nodig hebben gehad.

Dit gezegd zijnde. Feit is wel dat het gewicht van den Dikken de mensen bleef fascineren.

Intussen was hij ook buiten Pamel bekend geraakt als 'den Dikken van Pamel' of 'le Gras de Pamel'. Vooral 's zondags, wanneer hij naar de kerk ging, kwamen vaak kijkklustigen naar Pamel afgezakt. Anders kregen ze hem moeilijk te zien, want den Dikken moest niet weten van al dat nieuwsgierig gedoe. Het begon hem uiteindelijk toch wel wat op zijn zenuwen te werken en hij weigerde nog naar de mis te gaan wat hem door de pastoor kwalijk werd genomen en met wie hij sindsdien in minder goede verstandhouding leefde.

Vrij zeker is ook dat hij in 1878 het voorstel kreeg van ene P.T. Barnum om zich tijdens de op handen zijnde werelddtentoonstelling in Parijs in een 'barak' te laten 'aangapen', maar den Dikken sloeg dit lucratief aanbod af, mensenschuw als hij was geworden. Men goochelde in de kranten zelfs met een bedrag van 100.000 franken.

Vanaf zijn dertigste kreeg hij het geestelijk en vooral lichamelijk lastig. Hij verschool zich veelal en zocht verkoeling in zijn kelder. Of hij ging waggelend en hijgend stroomopwaarts tot aan de vroegere Molenbeekvoren om zich daar in de Dender te laten glijden.

Profiterend van zijn quasi gewichtloosheid kon hij dan genieten van de verkoeling en zich te laten meedrijven tot aan de nieuwe Denderbrug of zelfs tot aan de houten brug in Impegem.

En hier kan ikzelf refereren naar een getuige. Ik heb het volgende verhaal als klein manneken tientallen keren horen vertellen door mijn grootvader, Victor De Smedt (1878-1968), peter Boerkes, toen hij in de wintermaanden in de valavond bij ons thuis, samen met mijn meter Fine, kwam ontsteken. En vanzelfsprekend, in de jaren 1950 was er nog geen sprake van televisie. Zelfs de radio had nog maar pas een ereplaats gekregen. En na het aansteken van zijn pijp begonnen de verhalen, wij allemaal gezeten rond de Leuvense stoof. En dikwijls ging het op verzoek van de kinderen om den Dikken van Pamel. Want, zegde mijn peter, 'die was nog verre familie van 't volk van mijn vader'. En hij vertelde slag op keer 't zelfde verhaal; over die keer dat zijn vader, Wantje Smet, met paard en kar 'ouille' ging halen aan de loskade van het station van Okegem en dat hij mee mocht. En dat ze bij het terugkeren aan de brug den Dikken in de 'vaart' zagen drijven omringd door een hoop joelende jongeren. De tweede keer dat hij dit verhaal vertelde, had hij al naast den Dikke in 't water gelegen. De derde keer dat hij dit vertelde, had hij zelfs schrijlings op den Dikken zijn buik gezeten. Dit gezegd zijnde...

Sis Barbé en Mieke Anthoons

Nadat zijn vader schielijk was overleden in maart 1883, zijn moeder was een jaar eerder in april 1882 gestorven, ging het werkelijk bergaf met Toor. Hij kwam niet meer uit de kelder, hij geraakte zelfs niet meer boven, en ik moet er toch geen tekening bij maken hoe de hygiënische omstandigheden in die kelder waren? Of hoe Sis Barbé of zijn vrouw Marie slechts node zijn eten en drank op de keldertrap gingen zetten?

Als een zielige figuur, bespot door geburen en kennissen, in het beste geval werd er door familie meewarig over hem gesproken, hield Toor het in de morgen van zondag 16 februari 1885, putteken winter, voor bekeken en is hij naar zijn Moe en zijn Va teruggekeerd. Hij heeft zelfs het gelui van de klokken niet meer mogen horen want de kerktoren was al op zondag 9 maart 1879, vijf weken vóór Paaszondag, ingestort.

De oude, torenloze kerk van Pamel aan de Dender. Let op de 'legendarische' boom, rechts op hoek van de kerkhofmuur. Deze foto werd genomen tussen 1895 en 1902.

Uiteraard consternatie alom. Immers, hoe ging men den Dikken én uit de kelder én in zijn kist én in de kerk én op het kerkhof krijgen?

Uiteindelijk heeft men al de dag daarna, zelfs in die februarimaand begon het stoffelijk overschot al gauw te rieken, een stuk van de voorgevel uitgebroken, den Dikken in een primitieve houten kist gelegd en hem met een arrenslee tot voor de kerkdeur getrokken. Waar de pastoor hem na een minimum aan plichtplegingen begroette; hij mocht om evidente redenen de kerk niet binnen en de pastoor was dit ook niet genegen omdat den Dikken al lang geen kerkganger meer was en al jaren zijn Pasen niet meer had gehouden.

Vandaar werd hij gesleept naar zijn grafput, in de uiterste westelijke uithoek van het kerkhof. Daar werd hij met zo weinig mogelijk komaf begraven. Al gauw ging het leven zijn gewone gang. En daarbij in de crisis- en hongerjaren van 1885-1895 hadden de mensen andere kopzorgen.

Pas jaren later begonnen de veelal verzonden verhalen gemeengoed te worden. Een hardnekkig verhaal gaat bijvoorbeeld over de rondboog aan westhoek van de kerkhofmuur van het oude kerkhof van Pamel. Lang geleden in 1955, toen ik in het eerste leerjaar van de gemeenteschool zat, beweerde Meester Willy (Braeckmans) op een schooluitstap dat hier het graf van den Dikke van Pamel was geweest. En dat de kerkhofmuur rond een treurwilg moest worden gebouwd, treurwilg die uit de dikke teen van den Dikken zou zijn ontsproten.

En Meester Willy kon het weten! Zijn ouders' huis stond pal aan de ingang van het kerkhof, rechtover een café met de wel-sprekende naam 'Beter hier dan verder'. In elk geval, toch een mooi voorbeeld van volkse overlevering. En te mooi om het hier niet mee te geven!

Voor dit artikel ben ik te rade gegaan bij Erfgoed Rausa, heb ik oude nummers van het Davidsfonds-kloksken van Gerard van Herreweghen opnieuw gelezen, ben ik leentje buur gaan spelen op de website van Hubert De Bolle, heb ik het internet afgeschuimd en heb ik uiteraard mijn eigen documentatie gebruikt. Aan allen: bedankt!

Willy De Smedt

De tekeningen bij dit artikel zijn van de hand van Julsdottir, © F. Badts

(de spelling van de familienaam van de Dikke wisselt nogal: 'De Klercq', 'De Clerck' en (meest gebruikt) De Klerck.*

Erfgoedcel Pajottenland-Zennevallei heeft de voorbije jaren een belangrijke rol gespeeld in de erfgoedwerking van onze streek. Met de regelmaat van een klok pakken ze ook uit met buitengewoon knappe initiatieven. Zo kan je nog tot 17 november terecht in de Paterskerk in Halle. Er wachten je verrassende, creatieve en onverwachte ervaringen in de Paterskerk, maar ook langs het interactief parcours langs vitrines in de stad.

Neem zeker een kijkje op www.bruegelvertekend.be

BRUEGEL VERTEKEND
DE KUNSTENAAR vs ILLUSTRATOREN

Halle: Paterskerk & route door de stad
Zo 20.10.2019 >> Zo 17.11.2019
Za 19.10.2019: Feestelijke opening

GRATIS EXPO
met werk van
Carll Cneut
Sassafras De Bruyn
Delphine Frantzen
Fatinha Ramos
Lobke Rondelez
Mieke Evenepoel

Illustratie: Carl Cneut / M.O. Erfgoedcel Pajottenland-Zennevallei, Molenstraat 102, 1700 Dikwijk

(Niet meer zo) vers van de pers

De langverwachte lancering van het beeldverhaal over De Dikke van Pamel nadert met rasse schreden. Afdoende reden om in oude en vergeelde kranten op zoek te gaan naar artikels over deze roemruchtige 'mensch van gewicht'. Ze illustreren de historische correctheid van taferelen die u in het beeldverhaal kan herkennen.

De kolossale omvang van Victor De Klerck maakt 's mans leven tot interessant leesvoer. Het staft allicht de drang naar sensatie die het mensenras eigen is.

Die zucht naar opzienbarende feiten is niet alleen van alle tijden, maar ook van alle plaatsen. Zo blijkt Victor wijd en zijd bekend te staan als de 'Dikke van Pamel'. Niet alleen in eigen streek, maar ook in Brugse of Kortrijkse kranten en zelfs tot ver buiten de landsgrenzen wordt zijn overlijden wereldkundig gemaakt.

Bj onze noorderburen berichten kranten tot helemaal in het noordelijke Friesland over zijn overlijden. De *Leeuwarder Courant* van 23 februari 1885 put uit artikels die eerder in *Den Denderbode* en *Het Land van Aelst* verschenen, en vat Victor's leven samen in vijf zinnen:

“Zekere De Clerck, de zwaarste persoon der wereld, is te Pamel, in de provincie Brabant, overleden. Hij was 35 jaar oud en woog 300 kilogram. Hij had eene lengte van 1.97 m en een omvang van 2 m. Men had hem vroeger fr. 100,000 aangeboden, indien hij zich te Parijs in een tent wilde laten zien; doch met verontwaardiging had De Clerck dat aanbod van de hand gewezen. Hij was trouwens zoo menschenschuw dat hij het grootste gedeelte van zijn leven in den kelder van zijn woning sleet.”

Ook tijdens zijn leven haalde Victor al de kranten. Zo ook wanneer hij twintig wordt, en zich voor de militaire keuring moet aanbieden in Brussel. Omdat hij niet via de gewone deur in de coupé raakt, reist hij noodgedwongen in de postwagen (die een breder portier had) naar de hoofdstad.

Dat zijn passage er niet onopgemerkt voorbijgaat, blijkt uit dit artikel in de *Gazette van Brugge* van 25 maart 1868:

“Onder de lotelingen welke naar de militieraed te Brussel komen, bemerkt men den genaamden Victor Declercq van Pamel, oud 20 jaren. Hij is byna twee meters lang, buitengewoon dik en weegt niet minder dan 215 kilos.”

Niettemin, echt veel aandacht krijgt Victor pas bij zijn dood. In *Het Land van Aelst* van 22 februari 1885 wordt op haast respectloze wijze een staccato opsomming van zijn leven gemaakt:

“Den Dikken van Pamel is maandag in zijn bed doodgevonden; 33 jaar, 300 kilos. Een lastig leven gehad; veel onkost aan zijn familie; grooten last voor zijn eigen; was beschaamd over zijn buitengewone corpulencie; weigerde zich te laten zien, alhoewel hem dikwijls groote sommen geboden waren; kon in de rijtuigen van den ijzeren weg niet.”

Den Denderbode brengt een even melodramatisch relaas van de begrafenis:

“Victor De Clerck werd woensdag om 9 ½ ure voormiddag begraven. Zijne doodkist woog 84 kilogr. en zijn lijk 252. Men heeft de ingangdeur van zijne woning moeten verbreden om de lijkkist te kunnen buitenbrengen. Het graf was buitenmate groot:

't was wijd en breed genoeg om er een peerd in te delven. Meer dan duizend personen van de gemeente en 't omliggende waren bij deze begrafenis tegenwoordig."

Het Land van Aelst belicht daarnaast ook de aasgieren die meteen na het overlijden opduiken:

Veel Brusselaars zijn komen zien; een Brusselaar heeft zijn broek meegenomen en een andere zijn slaaplif.

De gevolgen van deze 'lijkenpikkerij' komen zelfs jaren na het overlijden van de Dikke nog naar boven. Zes jaar na Victors overlijden, op 22 november 1891, bericht *Den Denderbode*:

"Denderleeuw - Eene zeldzaamheid Bij den heer Beeckman, vuurwerkmaker, aan de statie te Denderleeuw is eene zeldzaamheid te zien, namelijk de broek van den gekenden dikken van Pamel, een soort reus van 1m86 lengte. De broek van den dikken van Pamel heeft eene lengte van 1m30 en in den omtrek meet zij 1m80. Men kan er gemakkelijk bal in houden."

En nog eens zes jaar later, op 20 februari 1897, meldt *De Volksstem*:

"In 't lokaal der donchisten te Denderleeuw is te zien de broek van den dikken van Pamel en een paar oude versletene schoenen van onzen vriend; twee kuriositijten alleen de reis waard."

Zelfs een kwarteeuw na zijn dood blijft de Dikke van Pamel een soort referentiemaat als het letterlijk over 'gewichtige' personen gaat. Hoe anders het volgende artikel in *Den Denderbode* van 18 augustus 1910 verklaren?

Menschen van gewicht.

In Londen overleed dinsdag in 60 jarigen ouderdom, Mevr. Theeler. Die dame woog 546 pond en bij haar begrafenis moest zij in haar kist door twaalf sterke mannen gedragen worden. (...) De gansch België door gekende 'dikke van Pamel' woog 640 pond.

Over het Kanaal hanteert men niet het metrisch systeem: de 640 pond is zoiets als 291 kilo. De diverse cijfers die in kranten genoemd worden, illustreren dat het exacte gewicht van Victor ten allen tijde een grote onbekende is gebleven. Laat het ook maar een mysterie blijven! Het maakt Victor De Clerck tot meer dan een cijfer op de weegschaal: een man van vlees en bloed wiens inborst en levensloop de moeite van het ontdekken en onthouden waard zijn.

Bart Caulier

In elke publicatie van Rausa kun je wel een aantal prachtige foto's vinden die gemaakt zijn door leden van de Fotografenvereniging Roosdaal. Deze creatieve groep organiseert op 1, 2 en 3 november een tentoonstelling in de Parochiezaal van Kattem. Een aanrader voor wie van kunstige fotografie houdt!

Den belletèng

Het is vrijdag, 4 uur in de namiddag. Fons en Margriet van Suskemèttes zitten vol ongeduld op de thuiskomst van hun zoon Rik te wachten, want vandaag krijgt hij uit handen van meester Jef, zijn eindrapport. De spanning is te snijden, want Rik heeft aan studeren een broertje dood...

Fons: *Allei 'k ben kerjies mee wat dat onze Rik vandaug gaut tooëskommen. As zènnen belleténg nie beiter is as passeede kieë zal 't er 't ie ne kieë gon stooëven paas ek.*

Margriet: *Mo allei Fong toch, oe es da na toch mégelèk, a zoeë nen braven joengen, oe kind'je do na vies op zijn?*

Fons: *'t Zal d'er nog on mankeren zeker! Wat eit 'n gieël de mondj gedaun? Op zènnen feesboek gezeet'n en kompjooterspelles gespéldj tot e stik in 'n nacht.*

Margriet: *Fons ge zètj oeëk joengk geweest!*

Fons: *Joengk!? Ik ouè gieënen touèd vé joenkt te zijn. Ik was nog nie tooës van 't skool of ik kost mé ons vader mee op 't veldj. Werken, werken en nog ne kieë werken. Da was mouèn jeegd! Ik kost 's auves mén skoer'n ooëtdoen zonder mè te bikken!*

Margriet: *Fong de touèden zèn veranderd jong!*

Fons: *Veranderd? Kommen de boterammen ie van 't zelfves op taufel maskien? Allei wo zitj 'n na, è moest ie al lank zijn!*

Margriet: *E ouè maskien nog ewa bouèles...*

Fons: *Bouèles, lotj mè nie lachen! As 'k em oeërt klappen weet'n 'n alles beiter as de mieëster.*

Margriet: *E eit maskien platten band...*

Fons: *Ne platten band oemda de maskes vanachter op zènnen velau zitten zeker! Mee een eit in zèn gat zitj 'n! E tert gewoeën nie nor ooës kommen, dat es't!*

Margriet: *Oeërt! Ik paas dat 'n dau es!*

Rik zet zijn fiets in de garage. Het valt Fons en Margriet op dat hij lang wegblijft.

Fons: *Allei wau zitj 'n na! Zitj douèn'n maskien op ouèr'n in de garaasj?*

Margriet: *Fong aaft a kalm, è es dau.*

Rik komt binnen met een gezicht dat boekdelen spreekt...

Fons: *Awel, oe zitjnt? E je aën belletèng gekregen?*

Rik: *'k Paas 't...*

Fons: *Oe, ik paas 't? Wat is da na vè nen ooëtleg. E je em gekregen of é je em nie gekregen?*

Rik: *Ik zal ne kieë zien in mijn kabas.*

Rik zoekt in zijn boekentas...

Fons: *Zeg, es dat ie katje wegstoppes, of wat es dat ie!? E je em mee, of moenne 'k ik em zieken!?*

Rik: *Ik paas da 'k em te goed em weggestoken...*

Fons: *Gouè paast pesies redelèk veel. Aske op 't skool oeëk zoeë veel gepaasd étj, kan dat ie nie anders as een groeëte onderskouëdingk zijn.*

Rik: *'k Em em pesies gevon'n...*

Margriet: *Kom Riksken joengen, lotj aën belletèng ne kieë zien on a vader en a moeder.*

Rik: *Ja moe, mo ik paas da 'k ne kieë no de koer moen gaun want ik en ben nie goed. Ik ben pesies drooëlings...*

Fons: *Ge kindj seffes oeëk no de koer gaun, want ik paas da ge nog mieër drooëlings gotj wer'n. Ik zin aun a gezicht dat da ie gieenen vattjen gaut zijn! Oe zin d' er a poenjt'n ooët?*

Rik: *Bwa, 'k weet nie...*

Fons: *Allei, vé aardrèskinde é je 6 op 10. Da's redelèk. En wat is dat ie!?! Vé biologie é je mo drouè op tien! Oe komt da?*

Rik: *Ja, mo da was moeilèk zè va. Wétje gouë oe da de zieëpjètjes élen voesjplanten?*

Fons: *Ba nieëk.*

Rik: *Awel, tein wétje nog mender azze 'k ik. Fons: En ie vé geschiedenis: oeëk een booës!*

Rik: *Ja, mo da was niksken interessant. 't Gink allemau over de skiljerouèen en de mébel'n van Lowie kattors. Wat ei ne ménsj dau na aun? Passeede kieë tein gingk et over d'ou béljz'n. Da was ten ménsjt'n in-tressant.*

Fons: *As 't er bè a mo kan gevochten wer'n...*

Fons valt van de ene verbazing in de andere. *A Frans oe ziet er dat ooët? Lotj ne kieë zien... Wa's da jong? E je gouè wel no 't skool geweest van 't jaur? Gouè wétj op 't éjne van 't jaur nog mender as in 't begin.*

Rik: *Ik em ne kieë geleez'n da Frans de moeilèkste taul es op gieël de weireld. Nog veel moeilèkker as skoeën Vlems! Da zèn alliën mo nouège slimme ménsjken dat da kin'n. En ik paas da 'k ik do nie bouè ben...*

Fons: *Volges mouè zè je gouè nivveranst nie bouè. Alliën aske achter de maskes kintj zitt'n, tein is't er genieën'n da slimmer en rapper is aske gouè!*

Margriet: *Fons, ik paas da ge na beiter zwouègt...! Paast on den appel en den boeëm...!*

Rik: *Wovee moe?*

Margriet: *Nikske joengen... Oe was't mé aë wiskunde. Da kindje toch goed.*

Fons: *Ik zin oe goed dat'n 't kan. Oeëk een dikke booës van nen meiter diameiter!*

Margriet: *Mo allei, Rik joengen. En gétj ne kompjoeter en een reikermasjinneken. Tein kan dat toch nie moeilijk zijn?*

Rik: *Ja mo, 't was van de stelling van Pitagoras en ik was't vergeet'n te lieërn...*

Fons: *Mieëster Jef eit 't ert ie bouè geskreven: e eit a gepakt op afskrouèven! Gouè werkt mé spiekbrifkes!*

Rik: *'t Wonje gieën spiekbrifkes. Ik ouèt op mènne booëk geskreven. En mé zoeë nouèg te zwieët'n van de zeen'n, es den ink ooëtgeloepen, tot in mènne naugelbooëk. En dobouè: alleman was gebooësd. Mieëster Jef eit ne pik op ons!*

Fons: *Alleman was gebooësd? En Miel van Flekkes? Oeveel eit douën'n?*

Rik: *Ja mo douènen zèn vader es dokter en zèn moeder avekout! Douën'n eit al-touèd alles zjst.*

Fons: *'t Zal ons faat nog zijn zeker!*

Rik: *'k Weet nie...*

Fons: *'k Weet da ge nie veel wétj. 't Staut ie zwèt op wit! En zie ne kieë wa dat er vander onder op aën belleténg staut!*

Rik: *Oei, dat ouèk nog nie gezien.*

Fons: *G'hadj da nog nie gezien! En ik moen da geloeëven! Ge meegt blijven zitt'n!*

Margriet: *As'n 't nostjaur nog ne kieë 't zelfde doet, zal 't maskien beiter zijn...*

Fons: *Wèttje wa da mouèn vader zouè? "As 't er nie vanzelfs ooëtkomt, kloppe 'k er 't ooët". Ik zou da beiter mé em oeëk ne kieë doen! Mo ja, 't verstand komt mé de jaur'n... zeggen ze toch...*

Margriet: *Maskien ne kieë beivauren gaun vé de patronès van d'oeëpeloeëze zauken...? Of een noveenkjeis doen bran'n bè Ons Livra? Maskien lost dat iet op?*

Fons: *Magriet, brékt mènne mond nie open, è!*

Marc Muylaert

We hebben het in deze Rausa-editie al bijna uitsluitend over Pamel gehad. Hoog tijd dat we ook een van onze andere dorpen aan bod laten komen. We willen graag een paar bladzijden wijden aan een (bijna vergeten?) voorwerp: het scapulier. In Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek weet men hierover meer...

Eind van de jaren vijftig, vorige eeuw. Zaterdagavond. Op de Leuvense stoof staat de waterketel te pruttelen. Voor de stoof staat 'den basseng'. Één na één krijgen de leden van het kroostrijk gezin daarin hun wekelijkse grote kuis. Wanneer de krullebollen netjes drooggewreven zijn, krijgen ze een vers 'onderlijfke' over hun hoofd en daarop speldt moeder een 'toespelle' met enkele kleine medailles: de 'skapelirkes'.

Een 'scapulier' dus. Ik ging te rade bij onze 'dikke' vriend Van Dale die zegt dat we ook 'schapulier' mogen zeggen en dat we mogen kiezen tussen 'de' en 'het'. Tot mijn verbazing gaat Van Dale echter verder met te stellen dat het gaat om een schouderkleed. Pas wanneer we even verder 'scapuliermedaille' tegenkomen, zijn we waar we moeten zijn. Er blijkt een schier oneindige reeks te bestaan van dergelijke religieuze penningen.

Ik moet bekennen, ik was ze helemaal vergeten. Tot enkele weken geleden een vriendelijk bericht in onze digitale brievenbus belandde. Daarin meldde Patrick Pasmans dat hij onlangs in het bezit was gekomen van een medaille van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek. Hij kende dat soort medailles wel uit Lourdes en Scherpenheuvel, maar de Lombeekse variant was hem onbekend. Zelf herinnerde ik me enkel een medaille van Sint-Cornelius en Broeder Isidoor.

Dus wendde ik me eens te meer tot Yves Van Schepdael in de overtuiging dat hij ons op het goede spoor zou brengen. Mijn vermoeden klopte, Yves had heel wat te vertellen over de Lombeekse medailles. Dit is zijn relaas:

"De medaille waarover mijnheer Pasmans het heeft is ons zeker bekend en wordt hier ook nog gebruikt. Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek is al zeker van in de 9de eeuw een bekend Mariabedevaartsoord, en werd als klein dorp in de Middeleeuwen zelfs meer bezocht door pelgrims dan het nabije stadje Halle, wat wel eens voor de nodige wreveld zorgde.

Men kwam hier op bedevaart voor allerlei kinderziekten en meer bepaald tegen de kinkhoest. Hierbij kregen de bedevaarders een klein flesje gewijde wijn mee om als medicijn aan de kinderen te geven en steevast kregen ze ook die bewuste medaille. Hoe lang die al gebruikt wordt, is jammer genoeg niet geweten.

Tegenwoordig wordt zij nog aan de eerder sporadische bedevaarder aangeboden, maar nog steeds aan de nieuw gedoopte kindjes in de kerk. Ik liet er vorig jaar nog een nieuwe voorraad aanmaken.

De achterzijde heeft vaak een afbeelding van de Heilige Hubertus, de tweede patroonheilige van onze kerk en parochie: naast de Mariabedevaart ontstond hier ook een bloeiende bedevaart ter ere van Sint-Hubertus toen we in de tweede helft van de 17de eeuw, de relieken van Sint Hubertus kregen van de Heren van Villers-Perwin in Henegouwen.

De medaille zelf is niet zo groot, ze heeft een diameter van ongeveer 15 mm. Al is het best mogelijk dat er ook bestaan van grotere omvang. Blijkbaar waren er wel varianten, ik heb zelf in de loop van de jaren al verschillende varianten gezien.

Onze Lieve Vrouw van Lombeek wordt ook aanbeden in 2 dorpen in Henegouwen: in Mignault en ik dacht dat het andere Bornival is. dat is waarschijnlijk de reden waarom er ook een Franstalige variant bestaat. Die heeft de afbeelding van het H. Hart van Jezus op de achterzijde."

Wie meer wil vernemen over de religieuze attributen, moet maar eens een bezoek brengen aan het prachtige Lombeekse gebedshuis.

WE

Foto: Jan De Mont

Historisch Orgelconcert

En nu we het toch over de Lombeekse kerk hebben: op 30 november (20u) vindt hier het jaarlijkse Historische Orgelconcert plaats. Dit lovenswaardige initiatief van de cultuurraad Roosdaal, het gemeentebestuur van Roosdaal en de academie voor muziek, woord en dans Ninove (afdeling Roosdaal), biedt weer een heerlijk programma aan met **Karen Scheldeman** op orgel, **Johannes Burghoff** op cello, het duo **Cocktail Maison** op Marimba en fluit en de leerlingen van de Academie MWD op stembandjes. Bovendien kan je cartoonist Darius tijdens het concert aan het werk én er is ook de verrassende erfgoedinsteeek van Rausa. Voor **reservaties: cultuur@roosdaal.be**

